

Nr 365.

Av herr **Allard m. fl.**, angående riktlinjer för beviljande av statsbidrag för avlönande av facklärare i gymnastik och för konsulterande gymnastiklärarverksamhet vid folkskolorna.

Under de senare årtiondena har man i allt högre grad kommit till insikt om betydelsen av en god fysisk omvårdnad av barnen och ungdomen i skolåldern. Närmast torde denna omvårdnad åvila det allmänna, som kan anses ha ett visst ansvar för att barnen icke ta skada till sin hälsa genom det huvudsakligen teoretiskt betonade skolarbetet. I detta syfte stå numera lärjungarna under tillsyn av läkare och i viss utsträckning äro därjämte särskilda skolsköterskor anställda.

Barnens fysiska utveckling — man skulle kunna säga den positiva hälsovården — vill man främja genom obligatoriska kroppsövningar omfattande gymnastik, lek och idrott, i det följande sammanfattningsvis benämnt gymnastik. I de högre skolformerna är denna undervisning allmänt genomförd, fast organiserad och försiggår under relativt goda yttre betingelser. Bortsett därifrån att den till fysisk fostran vid folkskolorna anslagna tiden — tre veckotimmar — är i knappaste laget, tillkommer för dessa skolor den olägenheten, att gymnastiksalarna saknas vid de flesta mindre skolor. I detta avseende torde dock en förbättring om ock på lång sikt vara att motse. Vad som emellertid främst faller i ögonen och givetvis är avgörande för den behållning, som med undervisningen avses, är att denna vid de högre läroanstalterna ombesörjes av speciellt utbildade facklärare, något som endast i mycket ringa mån är fallet beträffande folkskolorna. Ett antal kommuner har emellertid låtit anställa facklärare i gymnastik vid sina folkskolor. Antalet sådana facklärare uppgår till cirka 100.

Vid Stockholm stads folkskolor äro 40 facklärare i gymnastik anställda, av vilka 8 även avlagt folkskollärarexamen. Då kommunen anställt så många facklärare, trots att statsmedel kan påräknas endast för avlöning av lärare med folkskollärarexamen, framgår att det synes föreligga ett verkligt behov av att även folkskolorna ha tillgång till gymnastiklärare med speciell utbildning.

Det må framhållas, att många, ja kanske de flesta av folkskolans lärare och lärarinnor hysa ett livligt intresse för barnens fysiska omvårdnad och med gott resultat undervisa i gymnastik. Det är emellertid naturligt, att icke

alla lärare kunna vara kvalificerade att handha denna speciella fostran. Detta så mycket mera som varken fysiska eller andra förutsättningar härför komma under bedömning vid inträde till seminarium och den där erhållna utbildningen i dessa stycken måste anses ytterst knapphändigt tillmätt. I många fall avtar såväl intresset som förmågan att leda barnens gymnastik- och idrottsövningar med åren. I viss utsträckning har man någorlunda tillfredsställande kunnat tillgodose kravet på en nöjaktig undervisning i gymnastik vid folkskolorna genom utbyte av timmar lärarna emellan. Denna utväg är dock endast motiverad och möjlig, där särskilt intresserad och kapabel lärarkraft för gymnastikundervisning står till buds. Att denna utväg icke alltid är framkomlig framgår därav att som ovan sagts många kommuner ansett sig böra anställa facklärare, trots att detta medför en merutgift för kommunen.

Det synes oss vara ett pedagogiskt krav och en gärd av rättvisa, att folkskolans barn i den mån det låter sig göra få samma goda fysiska fostran som tillkommer elever vid de högre läroanstalterna. En av förutsättningarna härför torde utan större kostnader för statsverket och inom relativt kort tid kunna förverkligas. Vid skolor i större samhällen eller vid varandra närbelägna mindre skolor skulle anställandet av facklärare i gymnastik vara synnerligen värdefullt och verksamt främjas, om till avlöning av sådana lärare statsbidrag kunde påräknas.

Vid mindre och mera avlägset liggande skolor är det emellertid icke möjligt att helt utnyttja speciallärare. Behovet därav är emellertid icke mindre vid dessa skolor, varför främjandet av den fysiska fostran härvidlag lämpligen kunde ske genom anställandet av gymnastikkonsulenter med verksamheten förlagd till ett flertal skolor.

Med hänsyn till vad ovan framhållits hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om utredning beträffande riktlinjer för beviljande av statsbidrag för avlöning av facklärare i gymnastik och för konsulterande gymnastiklärarverksamhet vid folkskolorna.

Stockholm den 22 januari 1945.

Henry Allard.

Ivar Jansson,
Kalix.

Sigurd Lindholm.

Erik Brandt.